

Tit ringja — vit skriva

Er nakað á vási? — Ívamá!?
Ein spurningur, ella tíðindi, so ring til okkara.
Vit eru til reiðar!

tíðindablaðið
sosialurin

Lýsingar:

Lýsingarmaður okkara er ráðgevari hjá fyrirkum og einstaklingum í lýsingasarningum. Hetta verður gjørt uttan meirkostnað fyri lýsaran.

Ikki bert spurningur um pening

Orð og myndir
Dagny Joensen

— men heldur, hvussu sjónvarpið skal fáa útbúgvíð fólk, sum kann fylla karmin, sigur Jóan Hendrik Winther Poulsen, málfrøðingur í samrøðu við Sosialin

Jóan Hendrik Winther Poulsen: — Vit tosa altíð um pengar, sum er tað tann einasti vandin við sjónvarpinum. Eg haldi at vit skulu venda spurninginum um. Hvussu nógv kunnu vit gera, um einki útbúgvíð fólk er til at taka. Tá nytta pengar lítið

Hvat heldur tú um stóru sjónvarpsiløguna og upphæddina av hyggjargjaldinum, sum helst fær ávirkan á føroyskan tekst og sendingartilfarið?

— Eg hyggi ikki regluliga í sjónvarp, so eg eri helst ikki tann serkoni á hesum øki. Tó haldi eg, at tað sum higartil er komið fram í sjónvarpsmálinum, hevur verið ein spurningur um pening.

Sjónvarpsmálið snýr seg kortini ikki bert um pengar, tí tað er meira umráðandi at fáa útbúgvíð fólk at arbeiða við myndapptøkum o.ø. tekniskum fyribrigdum, tíðindafólk o.ø. — stutt sagt serkon fólk, sum skulu gera sjónvarpsendingar sum heild.

— Í hesum máli eins og við so nógvum øðrum í okkara samfelag, so verður bert tosað um, hvussu nógv tað kostar, og ikki um, hvat sjónvarpið skal brúkast til.

Orðafellið «Tað sum er illa yrkt, verður illa kvøðið», hóskar væl til hesi viðurskipti. Vit eru komin í eina trongstöðu, sum vit sjálvi hava skylduna av.

— Tað er í sjálvum sær ein leiðilig støða, at almenna sjónvarpið nú skal til at traðka sínar barnaskógvar. Hetta er úrslitið av, at sjónvarpsfeløgin fingu sendiloyvi, og hava sent í fleiri ár. Vit eru vorðin forvand, men veruleikin er tann, at vit nú skulu byggja upp eitt alment sjónvarp á berum botni!

Fyrr hevur verið sagt, at stovnurin skuldi vera lítill og at hann ikki kravdi stóra manning og pengar, men her væntar stórliga

ein ávisur politikkur fyri, hvussu innihaldið skal verða.

Hava politikarnir ábyrgdina av hesum?

— Tað virkar í hvussu so er ógvuliga óbúgvíð, at politikarnir ikki hava tikið málið meira í álvara. Hetta er eins og so nógv annað í tíðini, eyðkenni fyri samfelag okkara, at meira tað útvtoris verður dyrkað, istaðin tað innvortis.

Tað skal nú ikki liggja nøkrum til last, at ambodini í sjónvarpinum eru góð. Nú er bert eftir at vóna, at tað finst ein loysn, so vit fáa útbúgvíð fólk til henda nýggja fjølmiðil.

Áður vóru vit í tí serstöðu, at útlendingar óvundaði okkum, tí vit einku sjónvarp høvdu. Kortini haldi eg ikki, at vit frameftir kunnu nokta fyri hesum, tí vit eiga ikki at avbyrgja okkum frá umheiminum. Bert er tað spell at einki hevur verið gjørt fyri at fylla út karmen, tá vit nú høvdu stundir og møguleikan at útbýggja á rættan hátt.

Ti skilji eg ikki, hvi sjónvarpið ikki fær ta figgjarlæt sum krevst til slíka uppbygging.

Ein skúli fyri fólkíð

— Viðvíkjandi Útvarpinum, so hava vit sæð, hvussu hesir almenni stovnur hevur roynt at fáa figgjarlæt grundarlag við pengaspæli — bert fyri at halda neyðina frá durinum.

Tað kann ikki verða rætt, at almennir stovnur sum hesir ið virka sum

skúlar fyri alt fólkíð, skulu figgjast á slíkan hátt.

— Í eina samrøðu varð sagt, at sjónvarpið skuldi selja sína vøru eins og aðrir handlar, men hvør hugsar um at nýta t.d. fólkaskúlan sum handil! — Tað er óhugsandi! Sjónvarpsstovnar verða heldur ikki ríknir handilsliga í teimum londum kring okkum, sum vit annars vilja samanbera okkum við.

Er reklamu-sjónvarp einasta loysn fyri at fáa føroyskt háttað tilfar í sjónvarpið?

— Tað haldi eg hevði verið ein hán móti áskoðarafjöldini! Sjálvur havi eg sæð, hvussu sjónvarp, figgjað av fyrirkum er háttað, tá eg í 1967-68 var í USA. Har sóu vit sendingar, sum allar vóru kutadar við handilslýsingum, — sjálvt sjónvarpstíðindini. Um hetta mundið var Vietnam-kriggið í hæddini, og eg minnst eina sending frá vígvøllinum, sum varð kvett við lýsing um fekt kjøt!

— Nú var tað ikki lit-sjónvarp, men ein og hvør kann ímynda sær, hvørja ávirkan slík sending hevur. Tað kann møgulega kallast eitt slag av tíðarójavna. Onnur sending var tá Robert Kennedy varð myrður. Ein sonur hansara fekk deyðsboðini gjøgnum sjónvarpið, uttan at hann visti av hesum frammanundan.

Heldur tú at danska TV-avisin skal sendast óredigerað?

— Eftir tí sum sagt og skrivað hevur verið, er tað henda sending, sum mest verður grátið eftir í løtuni. Slíkar sendingar hava

flutt okkum langt av leið.

— Í fjør kom eg inn í eitt hús, har donsku sjónvarpstíðindini júst vóru send. Veðrið hevði verið vánaligt í nakrar dagar, og tí vóru hesi tíðindi fyra dagar gomul. Vit sóu, hvussu veðrið fór at verða í Danmark mánadagin fyri.

Annar trupulleiki við hesi sending er, at hon er gjørd til fólk í øðrum landi. Tað sum hevur høvuðstýðning fyri fólk í fremmandum samfelag, kann ongantíð hava týðning fyri okkum. Tey eru borin av fólk, sum ikki hava røtt í her og sum ikki tosa sama mál sum vit.

Hvørja ávirkan fær sjónvarpið á føroyska málið, um stórar partur av sendingunum eru útlendskar?

— Síðan farið varð undir at stríðast fyri føroyska málið, hevur tað fet fyri fet gingið framá, og vit hava vunnið málinum eina rættindi fyri og onnur eftir. Tó er ikki komið fram á mál, men kortini so mikið, at nærum øll bløð ber nýta føroyskt mál o.s.fr. Tí virkar tað ógvuliga rangvørt, at so árinmíki fjølmiðil sum sjónvarpið at kalla einki føroyskt tilfar sendir — ella bert fáar sendingar av og á.

Vit hava ikki nakrar kanningar at halda okkum til, hvørt tað ávirkar málið, men vit vita hvussu tørført tað er at finna eitt føroyskt orð. T.d. spyrja vit ofta okkum sjálf fyrst, hvussu tað eitur á donskum.

Stendur føroyska málið enn veikari enn framman-

undan?

— Um nú allar sendingar verða á fremmandum máli, kvøld eftir kvøld, kann tað ikki annað enn fáa ávirkan á máltilvitið hjá fólk. Tey fara at hugsa á fremmandum máli, og hetta er enn hættisligari í sjónvarpinum, har myndir fylgja við, sum virka enn sterkari á einstaklingin.

Hvussu kann føroyska málið best varðveitast, undir núverandi umstøðum?

— Tað er alneyðugt at so nógv sendingar sum gjørligt verða føroyskar, harnæst at útlendskar sendingar verða tekstadar, so málið kann mennast og mýkjast.

— Hetta er ikki bert ein spurningur um pengar, men um kunneika og medvit fyri tí, sum skal koma fólkunum her tilgøðar.

— Tað er ein sannroynd, at tað krevst stór skúling til at gera hetta arbeiðið, — og tað er ikki bara sum at siga tað!

Hava roynt okkum

— Tá tað kom upp á tal, at sjónvarpið skuldi stovna, gjørdi vit av at skipa fyri skeiði um at teksta filmar til føroyskt mál, fyri næmingunum á Fróðskaparsetrinum. Hetta

varð gjørt við tí í huga, at onkur teirra kanska seinni fór at arbeiða fyri sjónvarpið.

Arbeiðið við at teksta til føroyskt var ógvuliga áhugavert, men ikki lætt vunnið.

Hvussu langa tíð tók tað at teksta ein film,

— Vit arbeiddi við hesum tilfari í tveir tímar um vikuna. Eg veit ikki, men ið hvussu so er gingu nakrar vikur til vit vóru liðug.

Vit hava síðan fingið at vita, at korini hjá útlendskum týðarum eru betri enn okkara. Til samanberingar kann sigast, at vit fyrst noyddust at skriva danska tekstin á filminum av, síðan týða til føroyskt. Aðraðni fær týðarin upprunahandritið, sum hann kann halda seg til. Higartil hevur tað ikki verið gjørligt her. Hóast vit hildu okkum fáa gott úrslit av hesi roynd, so er neyðugt at upprunahandritið er til, umframt køn fólk til slíkt arbeiði, — og tað gerst ikki frá einum degi til annan.

Av hesum sæst, at tað ikki bert er ein spurningur um pengar, men um kunneika innan týðingararbeiðið, umframt føroyska málrekt og stavseting, sigur Jóan Hendrik Winther Poulsen, at enda.

FJARÐA-HÚS